

Per.
Lat
020

Moderator (szerkesztő — Schriftleitung) IOS. WAGNER
DR. Budapest, XI., Lágymányosi-utca 20. (telephon:
68—6—34), ad quem epistulae et manuscripta mittantur

Administrator (kiadó — Geschäftsstelle) AL. REGÉNYI
Budapest, VII., Barcsay-u. 5. (tel.: 49—2—15), ad quem
pecuniae dirigantur. (Postatak. csekksz. 57.292.)

Prodit Budapestini decies in anno. Pretium subnotationis an. 1935—36. est pro Hungaria 3 pengő; pro exteris nationibus 4 pengő.

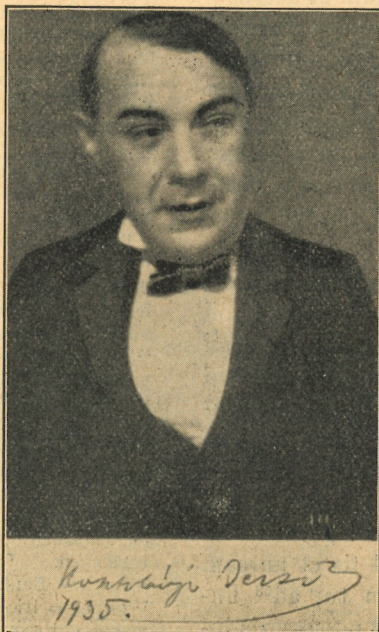
Epistula Desiderii Kosztolányi ad Horatium.

Desiderius Kosztolányi S.¹ D.¹ Horatio.

Latine reddidit Aem. Láng.

Concedas, clarissime in versibus faciendis collega, ut die natali tuo bimillenario summa cum devotione² te salutem. Magnā animi perturbatione commoveor, cum poeta poetam alloquor, qui facile princeps es omnium virorum³ Mercurialium.³ Quin etiam hanc epistulam scribebam ad te, qui in ingeniosis⁴ epistulis facetiarum⁵ plenis condendis⁶ nescio an habeas parem neminem. Tu sermonibus serenidis excellis⁷ et parens es appendicis⁸ oblectatorii.⁸ Sed sensim me⁹ erigo.⁹ Nam spatia annorum, quae inter nos intersunt, ipsā diuturnitate temporis me ad te propius conferunt. Tempus quidem hominem ab homine magis magisque seiungit, sed tantum¹⁰ temporis¹⁰ homines quādam fide, ne dicam: familiaritate inter se coniungit.

Tu, ut quondam discipulus didici, Lepido et Lollio consulibus a. Chr. n. anno 65. natus

es et anno octavo ad inferos, ad inania regna Ditis,¹¹ ubi ater Cocytus languido flumine errat, descendisti, unde quemquam redire negant. Neque tamen umbram coram video, sed vivum hominem, cui — quantumvis illum verear et mirer — infinitam fidem habeo. Forsitan requiras, quae sit causa rei. Pubescentibus¹² annis¹² carminibus tuis operam damus, cum in ore nostro vari¹³ tument et casus eventusque, qui nobis adolescentibus contingunt, cum poesi tuā arte¹⁴ connectuntur, sicut memoria eorum mentibus infixā manet. Ita fit, ut, si in memoriam revoco nonnullā¹⁵

¹ salutem dicit ² hódolat = Huldigung ³ dalköltők = Dichter ⁴ szellemes = geistreich ⁵ finom élc = feiner Witz ⁶ ír, költ = verfassen ⁷ kitűnni = hervorragen ⁸ tárca = Feuilleton, Plauderei ⁹ nekibátorodom = sich ermutigen ¹⁰ akkora idő = solch ein grosser Zeitraum ¹¹ Pluto ¹² kamaszévek = Fliegeljahre ¹³ pattanás = Finne ¹⁴ szorosan = eng ¹⁵ egyes dolgok, részletek = einige

ex carminibus tuis, ut e. c. «Beatus ille» vel «Odi profanum vulgus» vel «Carpe diem», oculi mei lacrimis obortis caligent,¹⁶ acsi in ca-vaedio¹⁷ veteris gymnasii auram bonam floris acaciae naribus¹⁸ ducerem.¹⁹ Soractis altā nive candidi nunquam obliviscar. Cum hieme ninxerat, et montem Sancti Gerardi nivibus oppletum videram, semper mihi mons tuus Soracte in mentem veniebat et carmen tuum compressis¹⁹ labiis¹⁹ recitabam.

Pauci sunt, quorum de habitu²⁰ corporis²⁰ ac indole²¹ animi tam multa mihi nota sint, quam de te. Habeo sodales, quos minus cognosco. Brevis atque obesus²² eras, ut Suetonius narrat et ut scripta tua monent, capillos habebas nigros, qui praemature²³ canescebant, oculi autem tui saepe dolebant. Augustus, amicus tuus augustus,²⁴ in una epistula te suspicabatur²⁵ nolle cum illo amicitiam publice fovēre, ne a posteris nomina vestra unā memorarentur, in altera autem te rogat, ne libros tuos brevitati tuae parvae staturae adaptes,²⁶ sed potius illi crassi²⁷ sint, saltem tam crassi, quam tuus spectabilis²⁸ et exinde iam pridem in pulverem re- versus ventriculus.

Tu nihil eorum silentio tegis, quae ad vitam tuam pertinent. Scriptor²⁹ classicus²⁹ es. Et semper vir urbanus³⁰ et facetus³¹ et naturā hilaris derisive³² acclinis³² fuisti. Aequales tuos Sermionibus libere et aperte, nonnunquam et acerbe³³ irridebas, neque tamen vitia eorum acerrime³⁴ insectatus es, sed ridendo et Socraticā quādam ironiā³⁵ vellicasti.³⁶ Saepe temet ipsum quoque derisui³⁷ habuisti.³⁷ Confessus es exempli gratia te in pugna ad Philippos parmulam abiecisse celeremque fugam cepisse. Confessus es te bras-sicam³⁸ et fabam³⁹ cum pingui⁴⁰ larido⁴⁰ sum-mis⁴¹ in deliciis habuisse.⁴¹

Carmina tua interdum glacie vel adamante⁴² lucidiora nitent, quorum species⁴³ hiemali soli simillimae frigide splendent; et si tu caelesti quodam numine divinitus concitaris⁴⁴, sublīmī vertice sidera tangis et instinctu⁴⁵ divino afflatuque⁴⁶ quasi furoris⁴⁷ nescio quam strato-sphaeram petis. At si sublimitate⁴⁸ relictā de caelo ad terram delaberis, quam simplex et sincerus, quam vulgaris⁴⁹ esse audes! Tum statim sapis⁵⁰ et convictor⁵¹ delicatus⁵¹ fis et auream mediocritatem⁵² praedicas. Cum tu, ad⁵³ un-guem factus homo,⁵³ personam⁵⁴ possessoris in-

dueras, etiamsi in praediolo Sabino vel in villa Tiburtina — procul negotiis — inter flores⁵⁵ pratenses⁵⁵ et boves mugientes⁵⁶ vitam ageres, uno ictu⁵⁷ temporis⁵⁷ in hominem urbanum con-versus⁵⁸ ita loquebaris, ut etiam nunc temporis in quovis circulo illustri ad theam⁵⁹ postmeridianam⁵⁹ libenter excipereris ibique feminas eruditas⁶⁰ facete sermocinando⁶¹ inanesque serendo rumores⁶² per horas iucundissime oblectares.⁶³ Quali familiaritate — quasi Parisianā — nunc in thermopoliis⁶⁴ ad coffeam⁶⁵ homines utuntur. Narras de aurigis⁶⁶ currus equis iunctos celeriter agentibus, qui alios usque antevenire⁶⁷ conantur ut nostri autistae,⁶⁸ de causidicis⁶⁹ obscuris, qui in foro lites⁷⁰ venabantur⁷⁰ vel homines quaeritabant, quos auribus tactis in⁷¹ testimonium⁷¹ vocarent vel de iis, qui gratiam Maecenatis sibi conciliaturi servos pecuniā corrumpabant,⁷² uti hodierni ambitiosi⁷³ ministros⁷⁴ ab⁷⁴ epistulis⁷⁴ potentium mensarum⁷⁵ publicarum⁷⁵ directorum, ut quam primum aditum⁷⁶ ad eos obtinerent.⁷⁶ Legimus apud te Crispinum fuisse lippum,⁷⁷ Balbinum polypo⁷⁸ quoque narium⁷⁸ amicae arsisse,⁷⁹ Fannium poetam carmina sua pessima

¹⁶ elhomályosul, elfátyolosodik = verschleiert werden ¹⁷ udvar = Hof ¹⁸ beszívni az orral = durch die Nase einatmen ¹⁹ hangtalanul = lautlos ²⁰ testalkat = Körpergestalt ²¹ tulajdonság = Eigenschaft ²² köpcös = beleibt ²³ igen korán = frühzeitig ²⁴ fölséges = seine kaiserliche Hoheit ²⁵ gyanuba vesz = verdächtigen ²⁶ hozzá-szab, mér = nach etw. richten ²⁷ vastag = dick ²⁸ tekintélyes = ansehnlich ²⁹ remekirő = Klassiker ³⁰ finom = fein ³¹ élces = witzig ³² gúnyolódásra hajlamos = Neigung Spott zu treiben ³³ keményen = herb ³⁴ szenvedélyesen = zu scharf ³⁵ finom gúny = versteckter Spott ³⁶ megcsipked = sticheln ³⁷ kigúnyol = verspotten ³⁸ káposzta = Kohl ³⁹ bab = Bohne ⁴⁰ zsíros disznó-hús = fettes Schweinefleisch ⁴¹ nagyon kedvelni = Lieblingsgericht ⁴² gyémánt = Diamant ⁴³ eszmék = Vorstellung ⁴⁴ lelkesít = anregen ⁴⁵ sugallat = Antrieb ⁴⁶ ihlet = Eingebung ⁴⁷ elragadtatás = Begeisterung ⁴⁸ fönség = das Erhabene ⁴⁹ mindennapi = alltäglich ⁵⁰ okos vagyok = Einsicht haben ⁵¹ finom társalgó = feiner Gesellschafter ⁵² középút = Mittelstrasse ⁵³ világi = abgeschliffener Weltmann ⁵⁴ szerep = Rolle ⁵⁵ réti virágok = Wiesenblumen ⁵⁶ bög = brüllen ⁵⁷ szempillantás = Augenblick ⁵⁸ átváltozik = umwandeln ⁵⁹ délutáni tea = Five o' clock (tea) ⁶⁰ művelt = gebildet ⁶¹ cseveg = plaudern ⁶² pletyka = Klatsch ⁶³ elszóra-koztat = ergötzen ⁶⁴ meleg italmérés = Schankhaus f. warme Getränke ⁶⁵ kávé = Kaffee ⁶⁶ kocsis = Kutscher ⁶⁷ előzni = überholen ⁶⁸ Chauffeur ⁶⁹ zugügyvéd = Winkeladvokat ⁷⁰ ügyfelekre vadászni = auf Klienten Jagd machen ⁷¹ tanukul = zum Zeugen ⁷² megveszteget = bestechen ⁷³ törtető = Streber ⁷⁴ titkár = Sekretär ⁷⁵ bank = Bank ⁷⁶ bejut hozzá = Audienz erlangen ⁷⁷ csipás = triefäugig ⁷⁸ orrpólip = Nasenpolyp ⁷⁹ szerel-mes = entbrannt sein für

imagine propriā decoranda curavisse, ut sic apud bibliopolam⁸⁰ prostarent⁸¹ aliosque poetas malos in thermis⁸² carmina intonuisse,⁸³ ut fornicationes⁸⁴ parietum vocem validiorem redderent.

Finis sequitur.

⁸⁰ könyvkereskedő = Buchhändler ⁸¹ kirakatban áll = zum Verkaufe da stehen ⁸² gőzfürdő = Dampfbad ⁸³ elbömböl = herdonnern ⁸⁴ bolthajtás = Schwibbogen

Quomodo historia Universitatis Pázmánianae vitietur.*

Scriptis *Iulius Kornis dr.*, Rector Magnificus Universitatis Pázmánianae.

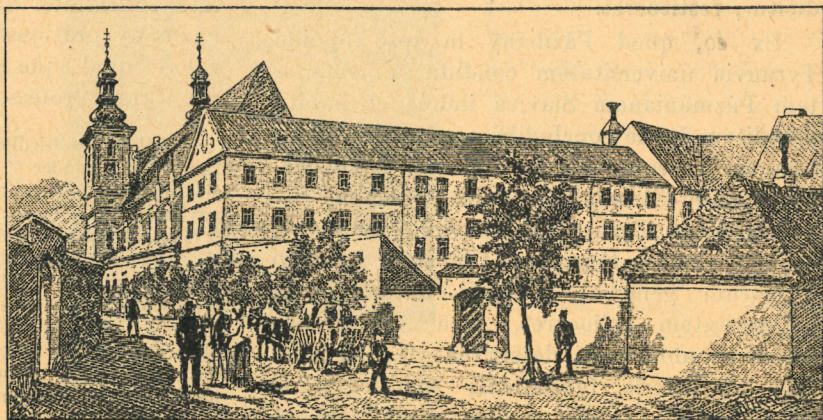
Universitas litterarum Budapestinensis nuperrime celebravit debitā¹ apparatus magnificentiā in speciem² internationalem² trecentimum suae originis annum. Complures universitates ab Islandica usque ad Capetowniensem, a Stanfordensi Californiae usque ad Pendshabianam Indiae aut legatos, qui sollemnibus his interessent, miserunt, aut per litteras salutem nuntiaverunt. Petrus Pázmány Universitatem Tyrnaviae condiderat, unde regina Maria Theresia a. 1777. Budam transtulit. A. d. IV. Idus Novembres etiam Bohemi annum conditae Tyrnaviensis universitatis 300. praesentibus administro instructionis publicae Cechoslovacicae, rectoribus universitatum Pragensis, Brunoviensis, Posoniensis vicariisque legatorum Galliae, Poloniae et Iugoslaviae celebraverunt. In pariete pristinarum universitatis aedium tabula memorialis fixa atque revelata est.

Ceterum sollemnia Tyrnaviensia novam dederunt ansam³ actis* diurnis* ad affirmandum: Petrum Pázmány nunquam sibi, ut Hungaricam conderet universitatem proposuisse, professoresque et auditores primis huius universitatis annis Slovacos et Bohemos fuisse.

«In universitate Tyrnaviensi, inquit *Narodni Listy*, praecipue humanitati⁴ et cultui⁴ Slavorum communis⁴ navabatur⁴ opera. Iis temporibus Slovaci et Bohemi artioribus inter se humanitatis vinculis constricti erant, quam Slovaci cum Hungaris. In officina typographica Universitatis multo plures Slavici, id est Slovaci, Bohemici, Croatici et Ruthenici edebantur libri, quam Hungarici. Oppidum hoc communis erat locus, ubi Slavi et Rumeni in litterarum et animorum cultura unā elaborarent.» *Lidove Noviny* declarat primum professorem ex cathedra praelegentem, *Martinum Palkovics*, natione Slovacum fuisse. Quae harum rerum, si ad historiae⁵ fidem⁵ referantur,⁵ pro vera haberi possit?

Mera⁶ calumnia⁶ est Petrum Pázmány, germanum⁷ illum Hungarum, suae stirpi deditissimum, quem nos sermonis Hungaricarum litterarum auctorem suspicimus,⁸ universitatem non Hungaricam constituere voluisse. In litteris⁹ foundationis⁹ ipse disertissime¹⁰ dicit¹⁰ eā mente se instituisse universitatem, ut dignitati nationis Hungarorum nobilissimae inserviret, praedicatque simul sincerum¹¹ catholicae fidei augendae et patriae dilectissimae amplificandae et fovendae consilium cepisse. Cur, si sibi Slavicam universitatem constituendam

* meghamisít = fälschen ¹ megillető = gebührend
² nemzetközi keretben = in internationalem Rahmen
³ alkalom = Anlass * sajtó = Presse ⁴ kulturális együttműködést fejtettek ki = kulturelle Zusammenarbeit gepflegt
⁵ történeti hűség tekintetében = hinsichtlich der geschichtlichen Treue ⁶ tisztára rágalom = krasse Verleumdung
⁷ törzsökös = urwüchsig ⁸ tisztelünk = verehren
⁹ alapító levél = Stiftungsurkunde ¹⁰ hangsúlyozza = betont er ¹¹ őszinte = aufrichtig

proposuerat, asseveravit se universitatem ad humanitatem et cultum Hungarorum excolendum et roborandum condidisse?

Temporibus Petri Pázmány eiusdem regni diversarum nationum inter se contentiones ac controversiae eā formā, quā nostrā aetate vigent, nondum fuerant compertae. Tum in Hungaria Hungari, Slovaci, Croati et Germani pacifici¹² sine discordia inter¹³ se¹³ conversabantur.¹³ Nicolaus Zrinyi, comes Croatiae, Petri Pázmány pupillus,¹⁴ Hungariae amore et studio imbutus est, eiusque est illud:¹⁵ «Noli Hungarum lacescere!»¹⁶ Verum Pázmány iam tum primatum suae nationis tutabatur. In litteris fundatoris Pazmanei, seminarii sacerdotum Vindobonensis statuit, ut discipulorum maior pars Hungari essent, sed Slovaci et Croati quoque admitterentur, Germani vero, si in Hungaria nati fuissent. Nimirum,¹⁷ quippe cum esset animorum rector, diligebat praestantem Slovacicum populum. Cum Tyrnaviae aedes non essent capaces¹⁸ populi recipiendi,¹⁸ caritate nationis Slovacicae ductus praecepit, ut in aedibus Franciscanorum res¹⁹ divinae¹⁹ Slovacicā linguā perpetrentur, ut haec natio animi²⁰ desideria²⁰ suā ipsius linguā expleret.²¹ Nonne hoc illustre documentum est Petrum Pázmány acerrimum Hungaricae gentis propugnatorem ceteras in Hungaria degentes nationes opprimere noluisse? Atque quid tam memorabile²² et singulare,²² quam quod fuerit tempus, quo Petrus Pázmány, Hungariae ecclesiae princeps, cum Romae commoraretur, litteras ad Urbanum VIII. summum pontificem daret, quibus Sanctum Patrem obtestaretur obsecraretque, ut universitati Pragensi ius graduendi,* id quod dicitur, restitueret.

Ex eo, quod Pázmány in ipso oppido Tyrnavia universitatem condidit, universitatem Pázmánianam Slavica indole et habitu praeditam fuisse concludi²² nequit. Id magis temporum necessitate factum est. Archiepiscopus enim Strigonio a Turcis occupato expulsus sedem Tyrnaviam transtulit, Budaque, caput antiquum Hungariae tum item sub iugo Turcarum gemebat. Posonii autem, quin universitatem collocaret, notā²³ urbis abs catholicis abhorrenti deterritus est. Sed idem ipse in litteris foundationis significavit, si patria iugum Turcicum decussisset, fore ut

universitati aptior sedes quaereretur. Est quidem res maxime memorabilis, quod universitas Tyrnaviae aperiretur, neque adhuc tecto recipi posset, cardinalis *Georgius Soós*, Hungarus suam domum collocandae universitati permisit.

An professores universitatis Slavi erant? Atqui ordo Iesuitarum iis temporibus praecipue e nobilibus et primoribus Hungariae supplebatur, id quod Pázmány in oratione in consiliis regni publicis habitā pronuntiavit, cum se ordinibus acatholicis Iesuitas exacturis oppōisset. «Qui potest fieri, inquit, ut Iesuitae, qui Hungari nobiles sint, indictā²⁴ causā²⁴ privilēgio nobilium orbentur? Si hoc usu²⁵ venerit,²⁵ constitutio Hungariae funditus concutietur.» Quid, quod tam multi Hungarorum ordini, Iesuitarum ascribi²⁶ volebant, ut Pázmány gentis suae amore sollicitus timeret, ne familiae Catholicorum nobiles extinguerentur? Quamobrem Papam rogavit, vetaret, ne filii primariorum Hungarorum nisi²⁷ archiepiscopo consulto²⁷ Strigoniensi in ordinem Iesuitarum reciperentur.

Quis est, cum quo primum cardinalis de condenda universitate egerit? Pridie Nonas Maias 1635. Vindobonā epistolam ad *Georgium Dobronoki*, quod nomen Bohemi in Dobrowsky mutaverunt, Hungarice scriptam misit: «Deo adiutore hinc die Martis vel²⁸ die Mercurii²⁹ Posonium me conferam magnas res animo volutans, de quibus tecum et cum *P. Forró* communicaturus sum.» Itaque duo Hungari nascenti universitati adstiterant. Primus universitatis rector magnificus *Georgius Dobronoki*, primus philosophicae facultatis decanus *Thomas Jászberényi* fuit, qui a 1635. universitate sollemniter inauguratā praesente Petro Pázmány oratione disseruit, universitas quid valeret qualesque partes in vita nationis haberet. Primi professores erant *Steph. Gosthonyi*,

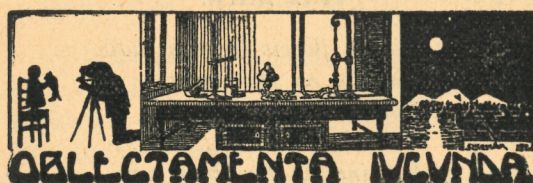
¹² békésen = friedlich ¹³ érintkeztek egymással = verkehrten miteinander ¹⁴ gyámfia = Mündel ¹⁵ jelszó = Devise ¹⁶ bánt = anrühren ¹⁷ természetesen = freilich ¹⁸ képes befogadni = fassen ¹⁹ istentisztelet = Gottesdienst ²⁰ lelki szükséglet = Seelenbedürfnisse ²¹ kielégít = befriedigen ²² jelentőségteljes és érdekes = bedeutungsvoll und interessant * főiskolai rangfokokat osztogat = Hochschulwürden erteilen ²³ következtet = schliessen auf etw. ²⁴ jelleg = Charakter ²⁵ bírói ítélet nélkül = ohne gerichtliches Urteil ²⁶ ha ez megtörténik = wenn das möglich ist ²⁷ belép = eintreten ²⁸ megkérdezése nélkül = ohne Befragen ²⁹ kedd = Dienstag ³⁰ szerda = Mittwoch

Georg. Forró, Andr. Wesselényi, Sigism. Káttay Steph. Pethó ; omnes Hungari ; praeter eos pater Martinus Palkovics, quo nunc Bohemi tam insolenter gloriantur. Quis potest ex eo, quod professores Latine praelegerunt, nisi qui fidem historiae corruperit, universitatem spiritu Hungarico non fuisse animatam colligere,²² quippe tum omnes omnium terrarum docti homines linguā Latinā utebantur, quam constat usque ad a. 1848. in publicis³⁰ rebus administrandis³⁰ atque in instructione publica usurpatam esse.

Latine reddidit *Car. Acs.*

Finis sequetur.

³⁰ közigazgatás = Verwaltung

Tesserae¹ postales¹ anni 1935. selectae.

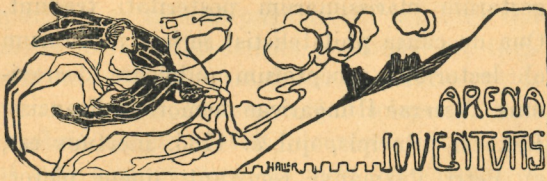
Tesserae recentiorum temporum ab artificibus delineatae² tamquam³ memoriam rerum

gestarum clarissimarum posteritati tradunt. Qua de causa philatelistis⁴ seriem tesserarum ab lectoribus acceptarum publicare decrevimus. Tesserae Hungaricae memoriam Francisci Rákóczi principis, qui a. 1735. mortuus est, et Petri Pázmányi renovant, quem pictor, Desiderius *Temple* documentum foundationis universitatis a. 1635. subscribentem depingit. In tessera tertiā centenarium carminis epici Finnorum, quod inscribitur Calevala, quartā imago Petri Pázmány, quintā Victor Hugo, poëta Gallicus, qui 50 annis ante, sextā autem auctor dramatum⁵ musicorum,⁵ Vincentius Bellinius Italicus, qui 100 annis ante mortem obiit, septimā liberi Astridae reginae Belgarum infeliciter mortuae, octavā congressus iuridicus internationalis, quem in Vaticano fuisse constat, ultimā vero concilium⁶ factionis⁶ socialistarum nationalium imperii Germanici Norimbergae habitum repraesentatur.

¹ póstabélyeg = Briefmarke ² rajzol = zeichnen

³ úgyszólván = so zu sagen ⁴ bélyeggyűjtő = Briefmarkensammler ⁵ opera = Oper ⁶ pártgyűlés = Parteitag

Dies¹ Natalis¹ Christi.¹

Diebus profestis² multis homines dies festos appropinquare gaudent. Dies festi in vita tribus rebus plenā lumina sunt. Homines laborantes et certantes affectum lenem diei festi habere cupiunt. Calor diei festi complet animos nostros, in oculis curā et dolore lacrimantibus lacrimae siccescunt.³ Hic sensus animos die natali Christi adveniente movet. Lumen in cavo Bethleemico radians docet nos laborem corde levi ferre et de vita dimicare.

Campanae⁴ sub lucem ad «Rorate» vocant. Luce atrā et hiemali homines vigilantes properant in templum. Calor lenis Christi complet mirum in modum animos et corpora.

Dies natalis Christi est dierum festorum maximus et pulcherrimus, nam calor, qui in animum etiam hominis scelesti penetrat⁵ et quo etiam illum poenitet vitium fecisse — facit pulcherrimum.

Sodales, qui hunc diem sanctum domi degitis, ferte calorem animi in tecta vestra! Diffundite caritatem Christi inter homines. Sic habemus verum diem festum sanctum: diem festum caritatis!

Magdalena Jóboru
disc. Kunszentmiklósiensis.

¹ karácsony = Weihnachten ² hétköznapi = nicht festlich ³ felszárad = trocken werden ⁴ harang = Glocke
⁵ behatol = hineindringen

Quis quamdiu sustineat?

Anglus disciplinarum¹ naturalium¹ doctus¹ equum sine cibo 25 dies posse in vita manere statuit, si aquae satis haberet. Sine aqua 17 dies esurire² potest, sed, si cibum capit et aquam non accipit, 5 solum dies sustinet. Felis — si aquam habet — 15—20 dies perfert cibo carens. Canis etiam 39 dies esurit, sed sine cibo et potione³ tantum 20 dies vitam⁴ vix⁴ sustentat.⁴ Lepus dies 14, columba 10, mus porcellus⁵ 6, passer 2 dies sine cibo sustinet. Victor certa-

minis omnium bufo⁶ est, qui sine omnibus cibis 2—3 annos superest.

Quod⁷ hominem attinet,⁷ doctus indicium accuratum non habet, sed hominem putat optime ferre inopiam, si quadam ideā inflammatus sit. Sanequidem, — addit professor — sed ubi sunt hodie idealistae?

Paulus Resofszi
disc. gymn. inst. prof. er. ad

¹ természettudós = Naturforscher ² éhezni = hungern
³ ital = Trinken ⁴ eltengődik = vegetieren ⁵ tengeri malac = Meerschweinchen ⁶ varangyos béka = Kröte
⁷ illetőleg = betreffs

Nox mira.

*Nix in floccis magnis cadit,
Candida est iam terra,
Natura tam silenta est
Hac nocte pulchra, mira.
Homines in templum eunt,
Laudant Dei filium,
Qui descendit, ut liberet
Ipsae animos hominum.
Ista die sanctissima
Natus puer divinus;
Gaudete corda; nam amor
Descendit infinitus!*

Augustus Mihályi
disc. Széchenyiani.

Limus¹ pecunia venditur.

Alba² Regiā² nuntiatur accolae ripae Lacus Velencensis mercaturam magnificam facere. Limus enim pigmentum³ continet³ et quidam negotiator⁴ Germanicus eius generis⁵ pro singulis curribus viae ferratae 5 nummos pendit. Nunc ibi est excavator.⁶ Limus erutus vehitur et in Germaniam transfertur. Usque ad hunc diem 25 iugera catastralia ripae eruta sunt. Possessoribus riparum maxime prodest exportatio limi, cum praesertim pecuniam quoque accipiunt.

Thomas Bruck
disp. gym. i nst. pr. er. adi.

¹ iszap = Schlamm ² Székesfehérvár = Stuhlweissenburg
³ festéktartalmú = farbstoffhaltig ⁴ vállalkozó = Unternehmer ⁵ szakma = Branche ⁶ kotrógép = Bagger

Frutex¹ ad tempestatem.

Alexander Petöfi.

*Lente, tempestas, soror iratorum animorum,
Noli mi frondes fervida discicias!
Sanctum adytum sum ego et penitus mi nidulus
Atque sacerdotem lusciniam habeo. [ara est
Quam ne tangas, digna Deum cantu, sine, laudet
Naturamque canat, matrem hominum generis.*

Latine reddidit *Maximilianus Balázs*
disc. Debrecinensis.

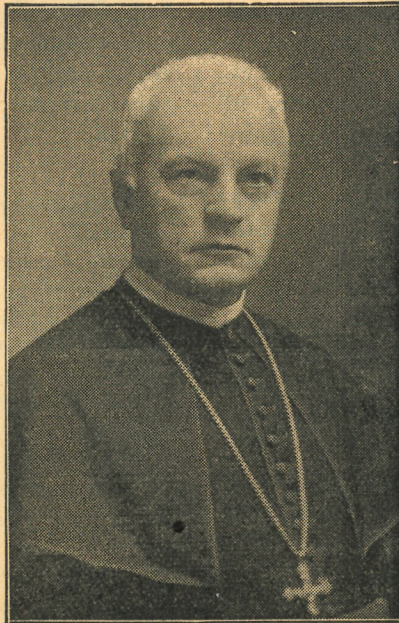
¹ bokor = Strauch

Quid Ottocarus Prohászka ex ore speluncae Bethlemicae videat?

a) Videt vitam Romanam, in qua vires, iura, resque politica grassantur.¹ Roma toto orbe potita est et quasi tribulum² omnium populorum apparet. Imperium Romanum est ferrea quaedam structura — porrigens manus inde a columnis Herculis³ usque ad Indiam. Togā praetextā indutus ambulat animus Romanorum superbus atque aegrotus.

Rōma «edictum» emittit, ceteroqui⁴ Infantis⁵ oblitiscitur. Mox ossa apostolorum et Christi fidelium conterit, nihilominus⁶ ab Infante vincetur. O vis sancta et sublimis atque adoranda animi! Grandior es, quam iura resque civiles! Induamus nos hacce vi, tamquam togā mentis!

b) Videt vitam Graecam, in qua ingenium, facetiae⁷, cogitationes variorum colorum praecellunt. Ah, Iesu mi dulcissime, Tu plus vales Platone, altior es Heraclito,⁸ magis usu⁹ peritus⁹ es, quam Zenon.⁸ Umbram tamen quandam in Te portas, quā mundus terretur: times scilicet, ne mentes hominum mundo decipiantur.¹⁰ Multi quidem in errore versantur, perturbati fascinatione¹¹ nugacitatis,¹² vī verborum exornatorum; sed Tu mentes ad sanitatem per-

ducens dicis: «Nonne ego plus valeo, quam hi omnes? Tu ergo me sequere!»

c) Videt vitam barbarorum, qui silvas dumetaeque peragrant atque in tuguriis¹³ habitant. Super silvis eorum ventus noctis Incarnationis¹⁴ volitat. Dominus quidem nullo sentiente vēnit, barbaris tamen benedictionem mittit. Hos enim saxa et truncos sibi elēgit, e quibus templa, altaria et homines sancti exculpantur.¹⁵

O revera sancta Nox! Ego — filius patrum barbarorum — Te ex animo saluto! O educa mentem meam, ut e sanguine barbaro vultus Christi sublimis formetur!

Latine reddidit: *Al. Simon* e Scholis Piis

¹ garázdálkodik = Unfug verüben ² cséplőgép = Dreschmaschine ³ Gibraltar ⁴ egyébként = sonst ⁵ Iesus ⁶ mindazonáltal = nichtsdestoweniger ⁷ elmésség = launiger Witz ⁸ philosophi Graeci ⁹ gyakorlatias = praktisch

¹⁰ elámít = täuschen ¹¹ búbáj = Zauber ¹² léhaság = Tándelei ¹³ viskó = Hütte ¹⁴ Karácsony = Weihnachten ¹⁵ kivés = ausmeisseln

Fuga mea ex Transsilyvania.

Historia vera. Commentarios *Victoris Maderspach*. latine libere reddidit *I. Guelmino*.

II.

Astutiā¹ et fortitudine mihi viam salutis facio. Circumspicio. Et mater, quae vulnera fratris obligare conabatur: «Tu — inquit — nisi pessima vis experiri², fuge! Noli autem vivus capi!»

Quibus auditis, quamquam sicarium defensione³ salutis³ meae³ necatum esse manifestum erat, nihil mihi prodesse⁴, viamque unicam salutis⁵ in fuga restitisse intellexi. Allevato⁶ igitur sclopetulo capsāque⁷ detectivi, in qua emboli⁸ erant, ex vicino cubiculo obscuro, si quid cerni⁹ posset⁹ in tenebrosa aula, pro-

¹ ravaszság = Schlauheit ² tapasztal = erleben ³ önvédelem = Selbstverteidigung ⁴ használ = nützen ⁵ menekülés = Rettung ⁶ felemel = aufheben ⁷ a tok = Futteral ⁸ töltény = Patrone ⁹ látható = sichtbar

spexi.¹⁰ Lux triclinii pugionibus¹¹ militum, qui aulam intraverant, reiecta prodidit viam fugiendi interclusam¹² esse. Quoniam autem potius mori, quam capi intererat,¹³ ut sclopetulum in tenebris dirigi¹⁴ potuit, deurere¹⁵ incepti ita, ut aulā perbreui tempore mire vacuefacta sit. Desiliens de fenestra tres milites sanguinolentos ante pedes cerno, iuxta proximum sclopetum¹⁶ breve¹⁶ cum pugione. Arripere, embolos requirere, saepem¹⁷ transsilire, callemque¹⁸ in silva ingredi momenti temporis fuit.

Nisi in silva de meis venationibus nossem singulas arbores, quin etiam fruticem lapidemque quemque, in hac picea¹⁹ caligine²⁰ misere errassem in hac veste²¹ levi, calceoque²² altero iam in luto²³ relicto. Paenulam²⁴ turbatus²⁵ reliqui, pileum²⁶ autem non, quamquam ambo de eodem hamo²⁷ vestiario²⁷ pendebant. Paenulā maxime carebam, nam pluere non desiit²⁸. Sanguis in temporibus²⁹ pulsat rhythmum: Noli vivus capi. Nolo certissime, quid autem mihi restat, qui nihil praeter arma habeo? Ad calcariam!³⁰ venit mihi in mentem. Ibi auxilio erit mihi Martino, vir fidelissimus, calcarius, et omnibus viribus contendo, ut ante lucem ad praedium³¹ eius pervenire queam.

Cum autem collem ulteriorem attigissem, lente iam illucescere coepit. Tempestas inimica haud favebat mihi, cui maxime curandum erat, ne quis persequentium, vel montes inhabitantium peragrantiumque aspiceret. Collis coryletis³² obsitus³³ erat, quibus tectus facile perspicio vallem, calcariamque. Hic et illuc latratus³⁴ canum exauditur. Et ecce columbas in gyrum³⁵ volantes aspicio exagitatas³⁶. Interdum gallinae quoque cacillant.³⁷ Haec omnia mihi praedia turbari indicant. Propius surrepens³⁸ virum e casa sua eiici et calce³⁹ peti³⁹, uxorem liberosque obtestantes⁴⁰ obsecrantesque⁴¹ verberibus obiurgationibusque⁴² obrui⁴³ cerno. Ex nonnullis vocibus, quae intelligi poterant, me quaeri certior factus sum.

O miseram familiam! Et dum inobservatus⁴⁴ me recipere⁴⁵ studeo, duo canes ingenti latratu me invadunt. Canes detectivorum, quibus illi ad investigandum⁴⁶ uti solent. Alter eorum pugione perfossus in herba volutatur⁴⁷, vivus eo furiosius me tenere contendens plumbo⁴⁸ confectus⁴⁸ reticuit.⁴⁹ Detectivi

autem — quinque erant — quorum animos canes ad me adverterunt, caute mihi appropinquare studentes, cum sclopetum meum breve quinquies tonitruaret,⁵⁰ retrorsum, quo prius parietibus praedii tegerentur, per collem praecipitabantur. Semihora, tempus optimum me recipiendi consecutum est.

Sol iam satis alte agit iter. Famem glandibus⁵¹ prioris anni, quas inter folia putida⁵² requiro, sedans in umbra fagi me colloco. Ibi mihi in mentem venit primum per iuga⁵³ Retyesatis montis nive⁵³ obruta⁵³ eundum, postea Danubium transcendendum et per Serviam in Hungariam proficiscendum esse. O somnium vanum et inutile! Quid tu in umbra fagi ad Banicam pagum⁵⁴ haec nimis longinqua meditaris⁵⁵, qui sine victu⁵⁶ in hoc vestimento ne unius quidem diei vitam certam habes!? Arma autem habeo et his auxiliantibus⁵⁷ cibaria vestimentaue ab iis, qui me in silva certe persequentur, mihi eripienda esse arbitror. Sed absconditus totam diem peregi frustra, cum demum sub vesperum gressus mihi graves sentio appropinquare et obstupefactus⁵⁸ agnovi subalternum⁵⁹ meum in bello equitem⁶⁰ nomine Csörgő.

(Continuabitur.)

¹⁰ kinéz = hinausblicken ¹¹ szurony = Bajonett ¹² elzár = versperren ¹³ érdekemben áll = es ist daran gelegen ¹⁴ célozni = zielen ¹⁵ tüzelni = schiessen ¹⁶ karabély = Karabiner ¹⁷ kerítés = Zaun ¹⁸ ösvény = Pfad ¹⁹ szurokfekete = pechschwarz ²⁰ sötétség = Finsternis ²¹ kabát = Rock ²² cipő = Schuh ²³ sár = Kot ²⁴ felöltő = Überzieher ²⁵ zavaromban = in der Überstürzung ²⁶ kalap = Hut ²⁷ fogas = Kleiderrechen ²⁸ megszűnik = aufhören ²⁹ halánték = Schläfe ³⁰ mészégető = Kalkbrennerei ³¹ tanya = Gehöft ³² mogyoróbokor = Haselgebüsch ³³ benőtt = bedeckt ³⁴ ugatás = Bellen ³⁵ kör = Kreis ³⁶ felriaszt = aufscheuchen ³⁷ kotkodákol = gackern ³⁸ lopózik = sich heranschleichen ³⁹ rugdal = mit den Füßen stossen ⁴⁰ könyörög = anflehen ⁴¹ rimázkodik = beschwören ⁴² szidalom = Schelten ⁴³ elhalmoz = überschütten ⁴⁴ észrevétlenül = unbemerkt ⁴⁵ visszavonul = sich zurückziehen ⁴⁶ nyomoz = aufspüren ⁴⁷ hempereg = sich herumwälzen ⁴⁸ golyótól találva = von der Kugel getroffen ⁴⁹ elhallgat = verstummen ⁵⁰ eldördül = erdröhnen ⁵¹ makk = Eichel ⁵² rothadt = verfault ⁵³ a havasok = Schneegebirge ⁵⁴ falu = Dorf ⁵⁵ eszében forgatni = auf etwas sich vorbereiten ⁵⁶ élelem = Nahrung ⁵⁷ segítségével = mit Hilfe ⁵⁸ elámulva = in Erstaunen gesetzt ⁵⁹ alantás = untergeordnet ⁶⁰ huszár = Husar

Quanta animi benignitate praeditus fuerit Vincentius Bellinius.

Vincentius Bellinius non solum in excelsissimam dignitatis atque honoris sedem numerorum¹ modorumque¹ arte¹ excolenda ascendit, sed etiam bonae mentis, cum adhuc praetextatus esset, admirandum praebuit exemplum. Etenim anno MDCCCXII., cum pridie Christi Natalem, ex suarum aedium luminibus duos puerulos pannosos,² intactis pedibus incedentes, et, quamvis magnus effunderetur imber, stipem³ ab euntibus verecundius emendicantes⁴ forte conspexisset, ad se statim, quā erat animi benignitate, eos venire iussit.

Leniter igitur adridens, «Quaeso» inquit, «quorsum⁵ est opus⁵ pueruli? cur domos vestras non properatis? nonne scitis vos a matribus magnopere exspectari?» Cum vero eos utroque parente orbos⁶ esse atque laborantes fame stomachos⁷ cibis ostiatim⁸ quaeritandis reficere⁹ velle comperisset, tanto dolore is captus est, ut quos sibi apparari cibos iam iussisset, illis liberatissime praeberit atque donaverit.

Dum haec geruntur, in alia aedium parte Franciscus et Carminus, eius fratres, rei certiores facti, ut vestimenta, quae obsoleta¹⁰ essent, iis dare sibi liceret, matrem exoraverunt. Unde factum est, ut pueruli Bellinianam domum ventitarent.

Cuius rei taedium¹¹ cum evenisset, ut patruus pateretur,¹¹ quippe qui eos humaniter dimittere non¹² nollet,¹² ut in Catinense xenodochium¹³ reciperentur, impetravit; at quae fuit eius admiratio! Temperi¹⁴ xenodochii praefectum patruus adiit; puerulorum alterum marem, feminam alterum, quamvis bracas¹⁵ ex more induisset sibi, esse rescivit.¹⁶ Stomachari patruus, sed quid faceret? «Euge»¹⁸ fastidiosus¹⁹ aiebat, «omnigenos pauperes miserorumque collegia nepos ille meus Vincentiaster²⁰ domum, cum numero tum sexu neglectis, recipit negotiaque sexcenta mihi facessit.²¹»

Ceterum, quo die Vincenti Bellini ossa cineresque Catinam prope regio funere adlata sunt, corona quaedam in pompa conspecta est, floribus lemniscisque²² decora, in quo, ut ferunt commentarii, verba, quae gratos igno-

torum hominum animos significarent, inscripta erant.

Prof. Jo. Bapt. Bellissima Prof. Athenaei Pisani.

¹ zeneművészet = Tonkunst ² rongyos = zerlumpt
³ alamizna = Almose ⁴ koldul = betteln ⁵ mire való ez? = wozu brauchts denn? ⁶ árva = verwaist ⁷ gyomor = Magen ⁸ házról-házra = von Tür zu Tür ⁹ felűdit = erquicken ¹⁰ kopott = abgenűtzt ¹¹ megűn = Widerwillen empfinden ¹² vellet ¹³ hajléktalanok menhelye = Asyl für Obdachlose ¹⁴ alkalmas idűben = gelegentlich ¹⁵ nadrág = Hose ¹⁶ megtud = erfahren ¹⁷ mérgeľődik = sich ärgern ¹⁸ pompás! = herrlich! ¹⁹ bosszűsan = ärgerlich ²⁰ a kis huncut V. = der kleine Schelm von V. ²¹ okoz = bereiten ²² szűnes szalagok = farbige Bänder

Bellum Aethiopicum a novo duce Italiano, nomine *Badoglio* summa cum vi geritur, dum Societas Nationum praeter sanctiones pecu-

niarias etiam oeconomicas¹ adhibere vult. Sunt, qui carbonem,² metalla, lanam et petroleum in Italiam vehi vetare velint putantes sic

¹ gazdasági = wirtschaftlich ² szűn = Kohle

bellum brevi finiri posse. Quo magis Italiani non commodis modo, sed omnibus suis rebus bonum publicum anteferentes paucioribus cibis utuntur, etiam annulos³ sponsales³ aureos exemplum regis et reginae imitantes aerario donant, etc. Inventio novissima Antonii *Ferretti* quae nuntiatur, efficit, ut lana ex lacte procreari⁴ possit.

Factio⁵ Aegyptia nationalis seditiosa⁶ per coetus⁶ disserere⁶ non desinit. In primis iuventus studiosa adeo cupida est libertatis recuperandae, ut etiam custodibus publicis se audacter opponat. Quibus in contentionibus multi utrimque vulnerati, quin etiam nonnulli mortui sunt.

Ex suffragiis⁷ Anglicis gubernium nationale iterum victis ceteris factionibus cum triumpho in senatum redire potuit. Ablegati,⁸ qui amici nobis sunt, declaraverunt se etiam posthac pro desiderio nostro revisionis pacificae certaturos esse.

Japonenses discordiā populorum Europae abutentes denuo quinque provincias Sinae septentrionales extorquere⁹ volunt. Copiae Japonenses iam muro Sinensi relicto stationem Pechingi urbis obsederunt.

Milanus Hodzsa, novus praefectus gubernio Cechoslovaciae, natione Slovacus, quondam in senatum Hungariae integrae lectus linguam Hungaricam quoque didicit. Nunc non solum Ruthenis autonomiam debitam, sed etiam compatriotis¹⁰ suis, Slovacis quoque autonomiam partialem concedendam esse enuntiat. Bis dat, qui cito dat. Optandum est, ne Hungari in Cechoslovacia vexentur; nunc enim, si quis hymnum Francisci *Erkel* canit: «Auge Deus Hungaros re, iucunditate!», in vincula coniciitur, contra hymnus internationalis Russicorum communistarum non est vetitus.

Calamitates variae undique nuntiantur. In Murcia provincia Hispaniae plus 4 milia hominum malo pane venenati¹¹ aegrotare coeperant, quorum nonnulli mortui, alii mente¹² capti¹² sunt. In portu Smyrnae navis Turcica «Inebola» cum adveniret, tam subito submersa est, ut ex 190 vectoribus¹³ tantum 111 salvi evadere possent. In Hibernia¹⁴ septemtrionali navicula propter densam caliginem tam vehementer ripis maritimis collisa est, ut duobus nautis exceptis ceteri omnes perirent.

Recensus¹⁵ populi¹⁵ Tokii urbis Calendis Octobribus habitus demonstravit in capite Japoniae 5,848 milia hominum habitare; itaque Tokio urbe nonnisi Londinium et Neo-Eboracum¹⁶ habent plus incolarum.

In Rhodesia 12 milia elephantorum dinumerata sunt; 30 annis ante, cum haec colonia condita est, tantum tertia pars fuisse dicitur.

Rex Georgius, simulatque in Graeciam rediit, animos factionis adversariorum sibi reconciliaturus amnestiā datā omnes, qui propter scelus in republica¹⁷ commissum in vincula coniecti erant, e custodia emitti iussit. Quin etiam Venizelos in patriam redire potest.

Jellicoe comes classis¹⁸ praefectus¹⁸ Britanniae, qui in bello gentium, quamquam cum Germanis in freto Skagerrak ancipiti¹⁹ Marte¹⁹ pugnavit, tamen maria commeatu navibus Germanicis interclusit, quare dono 50,000 librarum *sterling* dictarum donatus et homo senatorius factus est, 75 annos natus mortuus est.

700 anni S. Elisabethae canonisatae²⁰ nuper celebrati sunt. Quis nescit, quomodo cibi, quos Elisabetha quamquam vetitos pauperibus dare voluit, ne a principe puniatur, in rosas mutati sint? Vindobonae Franciscani triduo et reliquias Elisabethae in processione ostentando memoriam filiae regis Hungarici renovaverunt. Acta diurna quoque Italiana laudibus beneficia S. Elisabethae extulerunt.

Sibelius auctor musicus clarissimus Finorum 70. aetatis annum celebrans undique gratulationes accipit.

³ jeggyűrű = Ehering ⁴ előállít = erzeugen ⁵ párt = Partei ⁶ tüntetéseket rendez = Demonstrationen veranstalten ⁷ választás = Wahl, Abstimmung ⁸ képviselők = Abgeordnete ⁹ kicsikar = entreissen ¹⁰ honfitárs = Mitbürger ¹¹ megmérgez = vergiften ¹² megőrül = irrsinnig werden ¹³ utas = Fahrgast ¹⁴ Írország = Irland ¹⁵ népszámlálás = Volkszählung ¹⁶ New-York ¹⁷ politikai = politisch ¹⁸ tengernagy = Admiral ¹⁹ eldöntetlenül = unentschieden ²⁰ szentté avatás = Heiligsprechung

Sollemnia Stephanei Colocensis. Colocia¹ sub finem dominationis Turcarum diruta erat. Sed ardore, assiduitate et liberalitate² episcoporum oppidum e ruinis de integro erecta iterum fons culturae harum regionum evasit. Medio saeculo

¹ Kalocsa ² bőkezűség = Freigebigkeit

XVIII. in loco Collegii S. J. hodierni semina-
rium archiepiscopale³ stetit. Josephus e comi-
tibus⁴ *Batthyány*, archiepiscopus Colocensis, re-
gimen novi gymnasii, anno 1765. patribus Scho-
larum Piarum mandavit. Schola nostra ab
anno 1779. secundum Rationem Educationis
5 classes, ab anno 1806. sex, mox ab anno 1851.
habebat 4 classes. Anno 1860. ordo S. J. gym-
nasio recepto alumneum de S. Stephano nomi-
natum adiunxit, 4 annis post gymnasium V—
VIII. classibus expletur.⁵ Aedificium collegii
novum ex hereditate *Josephi Kunszt* atque
Ludovici Haynald archiepiscoporum a. 1864.
et postea saepius amplifacatum est, cuius
in aede sacrā nuperrime 75 annos praeteri-
tos rite celebravimus. Quā occasione inscrip-
tio parieti insculpta: «Siste viator! Iuvat
meminisse praeteritorum et, exemplis maio-
rum nostrum accensos vires ad futura
haurire!» monet: iuventutem Stephanei in
religione atque amore patriae educatam esse
atque fore.

Adalb. Schramm.

³ érseki = erzbischöflich ⁴ gróf = Graf ⁵ kiegészít = ergänzen

Librorum recensio.

Lateinische Gedichte zum Weltkriege mit
deutscher Übersetzung von Friedrich *Holler*.
Breslau, 1935. Frankes Verlag u. Druckerei.
Pag. 57. — Libellus 24 continet carmina,
quorum maximam partem auctor annis belli
gentium discipulis suis scripsit. Primum car-
men, cum *Hindenburgius* Russos ad lacus *Masuriae*
vicisset, in schola ortum est; praecepta
enim grammaticae in V. classi discipulis tra-
denda erant, sed gaudio victoriae *Holler* laudes
magni ducis digniores esse quam grammaticam
putans discipulos suos versus ex tempore factos
docuit. Volubilitas linguae non solum in syllabis
similiter sonantibus, sed etiam in metris antiquis
audari potest, quorum exemplum, quod «*Salutatio*
Zepplini comitis» inscribitur, hic publicavimus:

Macte esto virtute tuā «*Zepeline comes*», qui
Ventorum vicisti Oceani rabiem
Altaque pollicitus nunc exegisti opus altum!
Haec nova et illustris gloria erit patriae.

Quicumque hunc libellum perlegerit, persuadebit sibi
poesim Latinam non mortuam, imo vividam su-
peresse.

In natali Domini. Hymni et cantiones nataliciae
ex traditione ecclesiae occidentalis selectae et cum
notis musicis editae. Imprimendas curaverunt *Conr.*
Ameln, *Ioh. Hatzfeld*, *Vil. Thomas*. Kassel, *Bären-*
reiter-Verlag, 1933. Pretium 1.30 M. — Haec antho-

Murillo. S. Elisabetha Hungarica lavat leprosos.

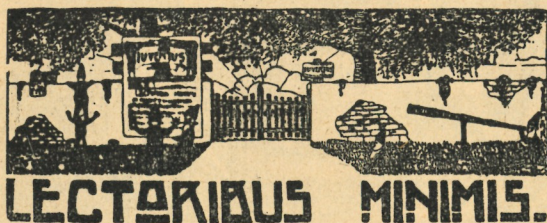
logia 22 hymnos cantionesque natalicios VI—XVII.
saeculorum a *Prudentio*, *Praetorio* aliisque auctori-
bus relictos unius vocis cantui accommodatos conti-
net, qui ultra terminos singularum confessionum et
gentium ubique non solum Latine cantabantur, sed
etiam vernaculā linguā. Textui Latino in cantu
«*In dulci jubilo*» etiam textus Germanicus, Anglicus
et Hungaricus adiunguntur. Appendix trium carmi-
num, quae cum ad usum scholarum minus idonea,
nec tamen propter celebritatem omittenda videren-
tur, in folio soluto impressa addita est. Fasciculum
praecipue amatores artis musicae habeant sibi com-
mendatissimum.

Societas aëronautica Americana enuntiat aeronautas Stevens et Anderson in stratosphaera in altitudinem 21.720 metrorum elevatos esse. Summum¹ adhuc altitudo 20.668 metrorum erat. Cum in maxima altitudine erant, thermometrum extra follem² aërostaticum² 55, intra autem 10 gradus frigoris ostendit.

Aëroplanum invisibile³ est inventio novissima in Britannia. Ut acta diurna Anglica narrant, hoc aëroplanum iam in minore altitudine non nisi quasi per caliginem⁴ cerni potest, in quod tormenta⁵ haud certe dirigi possunt. Sin superior elevatur, lineamenta neque cerni, neque photopingi possunt. Constructio alto silentio tegitur.

¹ Rekord ² léggömb = Luftballon ³ láthatatlan = unsichtbar ⁴ fátyol = Schleier ⁵ ágyú = Kanone

Asinus meteorologiae peritus.

Otto Hermannus, zoologus clarissimus, cuius centenarium nuper celebratum est, vitam avium observandi causa rus in regione Aegopolis¹ situm ivit. Cum aliquando excursionem facere voluisset, pastor quidam ovium monuit: «Noli, domine, exire, nam tempestas magna mox corrietur!»² Sed zoologus noster: «Impossibile³ est, mi pastor, — dixit — quae dicis. Nubecula⁴ enim ne minima quidem in coelo se ostendit.» Pastor nihil respondit, Hermannus autem vix profectus est, cum iam imbri permagno usque ad cutem⁵ permadefactus⁶ domum rediit. Tunc admirans interrogavit, quomodo pastor tempestatem praedicere potuisset.

Pastor simpliciter aenigma explicuit: «Asinus meus, quotiescunque tempestatem praesentit, non vult ex stabulo exire, quod nunc quoque fecit». Tum vir doctus omnes res suas collegit et domum reliquit, quia ibi manere noluit, ubi ab asino scientiā meteorologicā superatus est.

Frid. Orlovszki.

¹ Kecskemét ² kitör = ausbrechen ³ lehetetlen = unmöglich ⁴ felhőske = Wölkchen ⁵ bőrig = Haut ⁶ egészen átázva = ganz durchnässt ⁷ felülmúl = überreffen

Pastilla¹ prunacea.¹

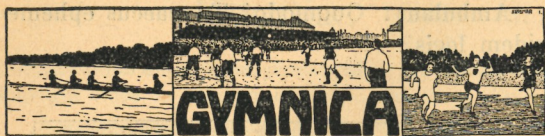
Longe lateque bene nota est fama pastillorum prunaceorum Poseniensium. Mensibus nempe autumnalibus Posenienses ubique, et domi familiariter, et in publicis refectoriis,² incredibili appetitu eminenter³ multa pastilla prunacea consumunt.

In refectorio quodam plures sedent ad mensam convivae indigenae cives Posenienses, nonnisi unus eorum alienigena⁴ verumtamen etiam ille iam assuetus est loco annorum serie. Ordine ciborum⁵ post sorbitionem,⁶ post olera carnesque, apportantur sub titulo farinaceorum⁷ pastilla prunacea. Cum denique alienigena ille Poseniensis civis, admirantibus eius insatiabilitatem⁸ sociis, iam ipse septem — quid septem? tredecim! — iam pastilla comēderit, insuper⁹ etiam indignatus est:

«Bene est, etiam ego comedo pastilla prunacea septem; comedo vel octo; bene sapiunt,¹⁰ ergo comedo novem; fiat numerus cyclicus, comedo decem; fiat per¹¹ me¹¹ unum pastillum superadditum,⁹ comedo undecim; fiat numerus rite duodenarius,¹² comedo duodecim; non sum superstitiosus,¹³ comedo tredecim; sed ut quispiam quatuordecim pastilla prunacea comedat, sicut isti Posenienses: hoc est *scandalum*!»

Iosephus Irsik.

¹ szilvásgombóc = Pflaumenknödel ² étterem = Spéisesaal ³ feltűnően = auffallend ⁴ idegen = fremd ⁵ fogás = Gericht ⁶ leves = Suppe ⁷ tészta = Mehlspeise ⁸ telhetetlenség = Unersättlichkeit ⁹ ráadásul még = obendrein noch ¹⁰ ízlik = schmecken ¹¹ én tőlem = meinewegen ¹² tucat = Dutzend ¹³ babonás = abergläubisch

Latinitas moderna.

Ex libro *Georgii Capellanus et Ioannis Lamer*, qui inscribitur: «Sprechen Sie lateinisch?» Editio XI. Ferd. Dümmlers Verlag. Berlin 1933.

Corpus exercere: sportolni — Sport treiben;

ludis gymnics uti: tornászni — turnen;
pilā more Britannico exerceri: tenniszezni —

Tennis spielen;

sphaeristerium: tennispálya — Tennisplatz.

reticulum: tenniszütő — Tennisschläger;

follem pedibus mittere: labdarúgás — Fussball spielen;

pilam tabellis mittere: gyephoki játék — Schlagball spielen;

pilam dare: labdát adni — den Ball einschenken;

dator: adogató: — der Einschenker;

lusus follis a natantibus missi: vízipóló — Wasserball;

pugillatio: ökölvívás — Boxen;

follis pugillatorius: ökölvívó labda — Boxball (Punching Ball);

ictus mento immissus: horogütés — der Kinnhaken;

ictu ultimo confectus: kiütés — der Niederschlag (knock out);

corpus exerceo migrando: turistáskodom — ich treibe Wandersport;

deversorium migrantium, qui dicuntur advenae: túrista-otthon — das Wandervogelheim;

scapha complicabilis: összerakható csónak — Das Faltboot;

birotā vehi: kerékpározni — Rad fahren;

qui birotam pedibus vehit: kerékpáros — der Radfahrer;

antlia pneumatica: légfújtató — die Luftpumpe;

qui longa spatia percurrit: távfutó — der Langstreckenläufer;

ephemeris gymnastica: sportujság — die Sportzeitung.

Kiefer, natator Americanus Hau-

niae¹ tempus 400 metrorum terginatando² correxit: 5 min. 17.8 sec.

novum est summum mundanum. —

Canebi natator Italianus saepe victor 50 nummos³ aureos 600 grammatum, quos ubique post victorias accepit, aerario donavit. —

Certamen follis⁴ manibus⁴ missi⁴ Germanorum et Hungarorum 16: 4 punctis gloriam Catervae Germanicae auxit, quae iure optima orbis terrarum

in hoc genere gymnycorum dici potest, dum nostrates nondum satis periti huius certaminis sunt.

¹ Kopenhága = Kopenhagen ² hátúszás = Rückenschwimmen ³ érem = Medaille ⁴ kosárlabda = Handball

Iocosa.

Qui sapienter providet. Automobile propter defectionem¹ immobile restitit media in via. Quod cum herus² frustra conaretur reparare, vagabundo³ ad se vocato: «Gnarus es — interrogat — dirigendi automobile?» «Plane non sum», risit ille. «Et commovendi?» «Etiam istius rei ignarus sum.» «Optime! Praesidio eris igitur huic machinae, donec ego cum reparatore redibo.»

In caupona⁵ rustica. Hospes: Hac carne vere contentus sum, nunquam mihi talis pars oblata est. Optimum habes coquam.⁶ — Caupo: Oh, illa bos, meam portionem attulit tibi.

Simplicitas⁷ puerilis. Diurnarius⁸ carcere quodam inspecto familiae visa enarravit. Non

¹ motorhiba = Defekt ² gazdája = Eigentümer ³ csavargó = Landstreicher ⁴ ért vmihez = kundig ⁵ vendéglő = Gasthaus ⁶ szakácsné = Köchin ⁷ naivság = Naivität ⁸ újságíró = Journalist

Stephaneum Colocense (pag. 58.)

multo post accidit, ut curru electrico vectus carcerem alium cum filia praeteriret, quae: «In hoc carcere fuisti mi pater? interrogat patrem altā voce ridentibus omnibus.

Andreas Kajdacsy
disc. cl. VIII. rgymn. Univ.

Definitio. Puerulus: «Pater, quid nominatur fabula?» Pater: «Fabula? Attende: Si — exempli gratia — animalia, ut asinus et bos colloquantur inter se, *ita ut tu et ego.*»

Ultio. Aliquando puer quidam ad dentistam¹ ivit. Medicus dentem cavum extraxit. «Domine medice — inquit puer — possumne dentem recipere?» Medicus dentem cavum ei reddidit, quem puer superbe domum reportavit. E culina cohlear² sacchari³ sustulit et dentem malitiose imposuit: «Sic — risit ille malevolus — nunc solus tibi dolere potes.»

Otto Hámos
disc. VIII. cl. gymn. r. Univ.

¹ fogorvos = Zahnarzt ² kanál = Löffel ³ cukor = Zucker

Jerome, scriptor Britannorum satiricus, vir ingeniosus erat, qui hilaritatem ne in morbo quidem deposuit. Aliquando dextrā luxatā¹ in lecto diutius decumbere coactus est. Quem medicus cum aspexisset, casum minime perniciosum esse declaravit. «Potero-ne clavichordio² canere³?» rogavit satiricus voce gravi. «Sine dubio!» respondit medicus. — «O me fortunatum!» exsultavit³ Jerome gaudio, — nam usque adhuc non potui.»

Georgius IV., rex Britanniae venandi studiosissimus erat. Aliquando leporem⁴ venabatur, cum subito quendam sine iure venantem convenit. «Quid est hic tibi negotii?» interrogavit rex. At ille nihil respondit. «Scisne, quis ego sim?» — «Nescio, domine!» ait ille iam perterritus. «Ego sum rex Britanniae!» — «Ah, tu rex es!» — suspirat praedo⁵ ferarum⁵ — «Deo gratias! Iam-iam timebam, ne custos silvarum esses.»

Victor Kósa
abituriens Keszthelyensis.

¹ kificamít = verrenken ² zongorázni = Klavierspielen
³ ujjong = aufjauchzen ⁴ nyúl = Hase ⁵ orvvadász = Wilddieb

Ambulans: Quomodo? Tu caecus ephemeridem legis?

Caecus: Minime quidem. Tantum imagines specto.

Col. Schubauer
disc. gymn. Univ. Budap.

Palocium¹ quendam interrogavit ductor currus electrici: Care mi patercule, verumne sit Palociis tantum 40 annos natis mentem advenire? — Palocius: Sane verum. — Ductor: Hem, et quid faciunt Palócii ad 40. annum? — Palocius: Quid mi fili? Hic Budapestini currum electricum ducere solent.

*

Palocius quidam in caupona² iuxta viam, oblitus omnium rerum, pocula vini persaepe hausit, sed interim duo equi a fure disiuncti³ et abacti sunt. Quod cum palocius animadvertisset, sic meditabatur: Si ego sum ego, re verā equi mei desunt, sed si ego non sum ego, tum inveni hunc currum. Sane non sum ego, ergo bibatur!

Paulus Farkas.

¹ palóc = Nordungar ² csárda = Dorfschenke ³ kifog = losspannen

Hypatia. (11.)

Scriptis *Carolus Kingsley*, Hungarice reddidit *Arpadus Zsigány*.
Excerpsit atque in Latinum convertit: *Valentinus Fehér*.

VI. Conversio¹ Philammonis.

I.

Flos iuvenum Alexandrinorum paganorum in scholam congregati omnibus Hypatiae verbis aures attentas adhibebant.² Vox feminae canora, veluti musica dulcis ac mollis, suavi melodiā linguae Atticae omnes angulos conclavis³ implevit.

— Veritas? Quidnam est veritas, nisi ipse animus? Res atque omnis natura nihil est, nisi opus nostrarum opinionum⁴ atque error sensuum nostrorum imperfectorum,⁵ qui in unoquoque nostrum diversis formis ostenditur. Idem dici potest de rebus omnibus, quas humanum finxit ingenium. Religio, philosophia, scientia naturalis, cetera nihil sunt, nisi falsae opiniones, consulta aut inconsulta fabricatio animi. Ergo verus philosophus nil curat materiam, sed mergit se in contemplationem⁶ animi aeterni, qui solus est fons sapientiae. Quare qui est vere philosophus, studere non potest Christianae mythologiae, quae de tali Deo docet, qui manus pedesque habeat, qui terrestri matre natus fabrique filius fuerit: nam talis deus esse non potest aeternus, quia materia semper variat⁷ ac mutatur.

— Mentiris! Deo male dicis! — tonat vox Philammonis. — In libris divinis Deus ipse homines alloquitur.

Ingens clamor et tumultus oritur.

— Eicite monachum! Eicite per fenestram! Percutite nebulonem!

Nonnulli ex acerrimis saltu⁹ in scabella⁸ emicantes⁹ incurrebant in Philammonem, qui iam ad gloriosum martyrium se parabat, cum lenis ac quieta vox Hypatiae momento temporis procellam¹⁰ sedavit.¹¹

— Ne attingatis eum! sinite hic manere. Videtis eum esse monachum: miser ille nihil aliud dicit, nisi quod doctus est.

Et quasi nihil accidisset, quiete scholam continuat.¹²

— Anima, ut ait Abammo, initio fuit numerus¹³ et harmonia et priusquam cum corpore coaluit,¹⁴ harmoniam caelestem audiebat ac

gustabat. At huius harmoniae non omnium nostrum animi meminerunt, aut saltem non pariter reminiscuntur; tamen cuius animus clare meminit, is facere potest, ut illa harmonia canat. Huiusmodi homo est poeta.

«Ut viva pictura, cantus vocem mittit in lyra.»

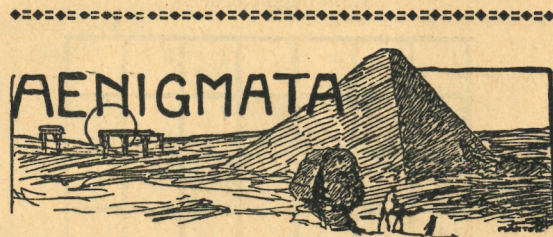
— Sic canit Homerus — pergit Hypatia. — In sexto libro Iliadis nocte superiore vidi aliquot mysteria,¹⁵ quae nunc vobis explicare volo. Scio equidem nos omnes novisse hoc carmen, tamen mihi legendum est, ut a me carmen audiat, quod, quasi viva imago, canit in lyra.

Et Philammo tum primum audivit musicam versuum Homeri pulcherrimam, eam sexti libri partem, in qua poeta quasi depingit, quomodo Hector Andromachen valere iussisset.

— Sic canit carmen — explicat Hypatia. — At Homerus, vates ille divinus et poeta, velo huius fabulae heroicae fulgido magnas veritates involvit.¹⁶ Hector est Iuppiter omnipotens, Andromache natura, Astyanax anima. Astyanax timet patrem, Iovem omnipotentem et in gremium¹⁷ matris, scilicet naturae confugit. Unde exiit, eo redit; ex natura rerum exortus est, ex aeterna natura provenit, ibi requiem reperit, illuc ire concupiscit. Sic omnia rursus eo revolant, unde orta sunt.

Ad numerum proximum.

¹ Pál-fordulás = Bekehrung ² figyelmesen hallgat = aufmerksam zuhören ³ terem = Saal ⁴ képzet = Vorstellung ⁵ tökéletlen = unvollkommen ⁶ szemlélet = Anschauung ⁷ különböző alakot ölt = sich ändern ⁸ pad = Bank ⁹ felugrik = emporspringen ¹⁰ vihar = Sturm ¹¹ lecsillapít = zur Ruhe bringen ¹² folytat = fortsetzen ¹³ Rhythmus ¹⁴ összeforr = sich fest verbinden ¹⁵ titok = Geheimnis ¹⁶ burkol = einhüllen ¹⁷ öl = Schoss

Solutiones aenigmatum numeri III.

1. S. libratae: Homeros, ita, MXL, pax, alo, si, os, Dacia. — S. directae: Humus, mala, et, rixo, Sappho, lac, id, as.

2. Audacia. — 3. Ladislaus 70, Stephanus 20 sestertios habebat. — 4. Peturbabantur Constantinopolitani Innumerabilibus sollicitudinibus.

Aenigmata recte dissolverunt: Anna Mayer, Marg. Bogdándy, Anna Gellért, Eva Tornyos (*Ursulanum*), Osc. Habersack, Lad. Porjesz (*Matthianum*), Jo. Wolkóber (*Madáchianum*), Em. Timkó (gymn. *S. Benedict.*), Magd. Fajcsék, Guil. Ötvös, Ed. Hajós, Ed. Takáts, An. Abonyi, Martha Kercivay, Mar. Russo, Sus. Vass, Anna Csányi, Martha Kováts, Prisca Hajts, Bella Margalits, Sus. Zalay, Hel. Jobs, Maria Fodor, Jol. Fényesi (*Sophianum*), Aug. Mihályi, Lad. Leon, Jul. Horváth, Col. Keserü (*Széchenyianum*), Eug. Sebess, Tib. Nagy, Paulus Tolnay, Io. Glancz (*e Scholis Piis*), Nic. Berger (gymn. *inst. prof. er. adi.*), Al. Weil, Franc. Csollány, Jo. Csécsei, Andr. Biró, Andr. Klein, Steph. Falbizoner (gymn. *Andr. Fáy*), Tib. et Andr. Szollár (gymn. *Univ.*), Orl. Szokoly (gymn. *Archiepisc.*), Ag. Lukács, Cl. Rónai, Elis. Ivanovszky, Eva Lakatos (thgymn. *«P. Veres»*), Des. Törley, Paulus Kristek, Ios. Mészáros, Aur. Lengyel (*Emericianum*), Em. Farkas (*Ladislainum*), Tib. Mihálka, Anonymus, Lev. Hibbey *Budapestinenses*. — Andr. Pusztai, Steph. Okolicsányi, Lad. Kiss, Paulus Gáspárdy, Car. Tokai, Aug. Pavlik *Agrienses*. — Em. Havas, Mich. Binét, Ern. Dancziger, Steph. Sipos, Lad. Blumenstein, Georg. Amigó, Em. Grosz, Arn. Guttmann, Ios. Klein, Arp. Grosz *Debrecinenses*. — Eva Dobó, Mar. Vogl, Marg. Steiner, Gabr. Juntek, Hel. Szabó (*Iaurinenses*). — Franc. Goszor *Gyoengyoensis*. — Iul. Lannert, Eug. Bánki, Andr. Hausenblasz, Bar. Tóth, Tib. Tihanyi, Iul. Prókay *Miscolcienses*. — Elis. Maurer *Scarabantina*. — Steph. Lázár, Lad. Málek, Tib. Rédei, Steph. Löbl, Lad. Schneer, Io. Polgár, Steph. Vermes, Franc. Steiner, Lad. Wagner *Magna-Canissenses*. — Aem. Halasi, Eug. Neugebauer *Magyaróvárienses*. — Osc. Cserháti, Lad. Krosits, Adalb. Próbáld *Aegopolitani*. — Rud. Kancz, Balth. Horváth, Arp. Simon, Fel. Fehér, Mich. Szénási *Sabarienses*. — Ios. Mencseli, Lad. Máthé, *Kaposvárienses*. — Georg. Bárándy *Goedolloensis*. — Magd. Jóboru (*Fanum Cumanum S. Nic.*). — Lad. Czillinger *Rákospalotanus*.

Praemium sorte Priscaae Hajts, Eugenio Sebes, Arpado Grosz, Augustino Pavlik et Evae Dobó obvenit.

1. Aenigma crucis.

1	2	3	4	5	
	6		7		
8		9		10	11
12					
13				14	
	15	16	17		
18					

Series libratae: 1. Conditor Romae. 6 terminatio praesentis perfecti. 7. praepositio. 8. = mihi. 10. GA. 12. iussum praetoris. 13. = ei. 14. filia Inachi. 15. coniunctio. 17. praepositio. 18. infinita (retrorsum). — *Series directae:* 2. poeta Romanus. 3. = mi. 4. = 51. 5. gen. plur. extremae partis digiti. 8. gen. pronominis pers. I. 9. caedo. 11. diligo. 16. TN. 17. = 900.

Anna Gellért
disc. Ursulani.

2. Puella interrogata, quot annos nata esset, respondit: «Mater duplum annorum meorum habet; pater 10 annis est maior natu, quam mater. Nos tres unā 100 annos habemus. Quot annos erat puella?»

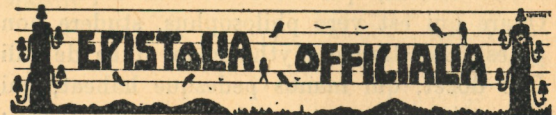
Victor Kósa
disc. Keszthelyensis.

3.

ta lulo
vus ger
tum siphone

Syllabae, quae desunt, dictum Francisci Josephi I. regis reddunt.

Paulus Farkas.

Manuscripta prelo destinata in altera tantum pagina papyri, adnotationes autem non intra, sed infra textum scribere mementote. Litterarum formae quo maiores sint, quia in parvis litteris non possum corrigere, manuscripta autem lituris correctionibusque plena neque typographus linguae Latinae nescius legere potest, neque ego tempus denuo describendi habeo. Manuscriptis longioribus rare uti possum. Multis variisque opusculis opus est. Qui in Latinum sermonem vertere volunt, scribant, ut textum convertendi causa ad eos mittere possim.

Omnibus nostris lectoribus amicisque omnia fausta precamur his festis Christi nati sollemnibus.

Conclusio V. numeri adornandi Id. Ian. (13. die Ian.)

Sumptibus Societatis Magistrorum Intermedi-scholarium Catholicorum. — A Katholikus Középiszkolai Tanáregyesület költségén.

(Praeses: DR. IOANNES KISPARTI, elnök.)